

Commissie van Aanbestedingsexperts

Advies 462

1. Feiten

- 1.1. Beklaagde heeft op 24 november 2017 een Europese openbare procedure aangekondigd voor een overheidsopdracht voor diensten voor de aanschaf, implementatie en het onderhoud van een E-HRM systeem (salarisverwerking en ondersteuning HRM-processen) in de vorm van een Software as a Service oplossing.
- 1.2. In de 'Offerteaanvraag Aanschaf e-HRM systeem [Beklaagde]' (hierna: Offerteaanvraag) van 24 november 2017 is, onder meer, het volgende bepaald:

'3. Opdracht, scope, achtergrond en doelstellingen

3.1. Omschrijving van de opdracht

De opdracht betreft de aanschaf, implementatie en onderhoud van een e-HRM systeem (salarisverwerking en ondersteuning hrm-processen) in de vorm van een Software as a Service oplossing (SaaS). Bij [Beklaagde] werken ongeveer 550 medewerkers. Daarnaast hebben we ongeveer 250 niet-actieve medewerkers die wel een salarisbetaling en -strook ontvangen, maar geen gebruik maken van overige e-HRM modules. Het aantal niet-actieve medewerkers neemt elk jaar af (vanaf 2022/2023 heeft [Beklaagde] geen niet-actieve medewerkers meer). [Beklaagde] wenst tevens een prijsopgave (optioneel) voor het outsourcen van de salarisadministratie.

(...)

5. Beoordeling inschrijvingen

Na de sluitingstermijn voor de indiening van de offerteaanvraag stelt [Beklaagde] vast of de inschrijving is ingediend volgens de in deze offerteaanvraag beschreven spelregels. Eerst wordt nagegaan of alle gevraagde documenten ingediend en correct ondertekend zijn. Het niet voldoen aan deze voorwaarden leidt tot uitsluiting van de verdere procedure.

Indien een inschrijving onvolledig of onzorgvuldig ingediend blijkt te zijn kan dit leiden tot diskwalificatie. Een dergelijke inschrijving wordt dan niet in het vervolg van de beoordeling betrokken en wordt dan ook uitgesloten.

Na ontvangst van de inschrijving kan, naar aanleiding van eventuele onduidelijkheden, [Beklaagde] inschrijver om verduidelijking vragen. Indien deze verduidelijking niet binnen twee (2) werkdagen na verzoek van [Beklaagde] is ontvangen, kan dit leiden tot afwijzing van de inschrijving. Het verstrekken van deze verduidelijking is schriftelijk en maakt deel uit van de inschrijving.

Indien inschrijver niet ingaat op deze uitnodiging zal [Beklaagde] desbetreffende inschrijver uitsluiten van verdere deelname aan de aanbestedingsprocedure. Inschrijvingen die wel voldoen worden zonder rangschikking in de verdere beoordeling betrokken.

Aan de beoordelingscommissie worden alle te beoordelen documenten beschikbaar gesteld, met uitzondering van het prijsdocument. Allereerst vindt de beoordeling van het Gunningscriterium Kwaliteit (excl. gebruiksvriendelijkheid) plaats. Daarna wordt het prijsdocument geopend door de inkoopadviseur en wordt de voorlopige volgorde van inschrijvers berekend. De exacte score van deze in-

schrijvers wordt niet bekend gemaakt aan de beoordelingscommissie. Na de beoordeling van het Gunningcriterium Kwaliteit worden twee (2) cases (gebruiksvriendelijkheid) aan de inschrijvers beschikbaar gesteld. Beide cases moeten binnen een bepaalde termijn worden uitgewerkt en beschikbaar worden gesteld om te kunnen worden getest door [Beklaagde]. De cases (gebruiksvriendelijkheid) worden beoordeeld en de score hiervan wordt opgeteld bij de score voor Prijs en Kwaliteit. Indien de inkoopadviseur heeft vastgesteld dat de maximale score voor de cases niet voldoende zal zijn om de aanbesteding te winnen, zal dit aan de betreffende inschrijver bekend worden gemaakt. De keuze wordt dan voorgelegd of deze inschrijver wel of niet de cases wil uitwerken. Voor het uitwerken van de cases is een maximale rekenvergoeding van €5.000 beschikbaar. De winnaar en inschrijver(s) die niet meer kunnen winnen ontvangen geen rekenvergoeding, De maximale rekenvergoeding wordt verdeeld onder de verliezende inschrijvers, met een maximum van €2.500 per inschrijving.

Na de beoordeling van de Kwaliteit, inclusief de cases, worden de prijsdocumenten beschikbaar gesteld aan de beoordelingscommissie en wordt de score voor het onderdeel Prijs opgeteld bij de score voor Kwaliteit. De reden hiervan is dat de kwalitatieve beoordeling zo objectief mogelijk kan plaats vinden
De hoogst scorende inschrijver is hiermee de winnaar aan wie het voornemen tot gunning wordt medegedeeld.

(...)

5.2. Gunning

Om tot de economische meest voordelige inschrijving te komen is gekozen voor de beste prijs-kwaliteitverhouding (PKV).

5.2.1. Gunningscriteria en beoordelingsmethodiek

De beoordelingscommissie beoordeelt de inschrijving naar de voor deze aanbesteding vooraf gestelde nadere gunningscriteria kwaliteit en prijs. De toe te passen beoordelingsmethodiek ter vaststelling van de uiteindelijke score van de inschrijving wordt per gunningscriteria beschreven in de volgende paragrafen.

5.3. Gunningcriterium Kwaliteit

Voor het gunningcriterium Kwaliteit zijn 800 punten te behalen. De kwaliteit van deze opdracht wordt uitgewerkt aan de hand van onderstaande gunningscriteria:

1. Plan van aanpak implementatie	100 punten
2. Visie op Opgave gericht werken (OGW)	150 punten
3. Uitwerking Programma van Wensen	320 punten
4. Uitwerking toets beveiliging case	50 punten
5. Uitwerking toets gebruiksvriendelijkheid d.m.v. 2 Use cases	180 punten

5.3.1. Gunningcriterium Plan van aanpak implementatie

Gunningcriterium Plan van aanpak implementatie betreft de inhoudelijke beoordeling van het plan van aanpak voor de uitvoering van de opdracht, zijnde de implementatie van de gevraagde functionaliteiten. De inschrijver neemt in zijn inschrijving een beschrijving van zijn plan van aanpak voor de uitvoering op, inclusief een planning. In het plan van aanpak wordt, zo SMART mogelijk, aangegeven wat de werkzaamheden van de inschrijver zijn, de werkzaamheden van de opdrachtgever alsmede de benodigde inzet van de opdrachtgever zowel kwalitatief als kwantitatief waarbij opdrachtgever zo veel mogelijk wordt ontzorgd. [Be-

klaagde] verwacht een realistische uitvoeringsplanning gericht op het operationeel beschikbaar hebben van diverse modules/onderwerpen op 1 januari 2019 (volgens onderstaande tabel). Tevens maakt de inschrijver een realistische planning op hoofdlijnen voor de implementatie van de overige functionaliteiten van het e-HRM systeem in de periode na 1 januari 2019. De inschrijver kiest en motiveert de volgorde waarin de overige functionaliteiten worden geïmplementeerd.

Datum	In gebruik name
1 mei 2018 – 1 juni 2018	- Voorbereiding
15 september 2018 - 15 december 2018	- Schaduwdraaien salarisbetaling
1 januari 2019	- Organisatie inrichting, begroting en formatiebeheer <ul style="list-style-type: none"> o Salarisverwerking o Digitale salarisstrook o Uitwisseling arbeidsvoorwaarden/IKB o Digitaal personeelsdossier o Verlof o Declaraties o Ziekteverzuim, incl. WVP o Werving en selectie o Managementinformatie o Alle van toepassing zijnde koppelingen
1 maart 2019	- Opleidingen
1 september 2019	- Manager selfservice: In – en Uitdienst, mutatie dienstverband (inclusief merge brieven) - Medewerker selfservice inclusief alle soorten bijzonder verlof (met consequenties voor vakantierecht of salaris, zoals ouderschapsverlof, zorgverlof etc.)
1 januari 2020	- Ontwikkeling, Functioneren en Beoordelen

(...)

5.3.6. Gunningcriterium Prijs

Het gunningscriterium prijs is opgebouwd uit vier onderdelen (GA t/m GD). Eén onderdeel voor de jaarlijkse fee. Eén onderdeel voor de implementatiekosten, één voor de uurtarieven die kunnen worden gehanteerd bij extra werkzaamheden en één onderdeel waarin een prijs dient te worden gegeven voor de dienstverlening indien de salarisfunctie aan u zal worden uitbesteed.

Om strategisch inschrijven zoveel mogelijk te verhinderen gelden de volgende voorschriften, onverlet het feit dat [Beklaagde] zich het recht voor behoudt abnormaal lage Inschrijvingen terzijde te leggen, conform de per 1 juli 2016 gewijzigde Aanbestedingswet 2012. Inschrijvers mogen de prijs uitsluitend aanbieden conform het prijzenblad in bijlage 4c. Deze mag *niet* worden gewijzigd. Indien Inschrijvers onvolkomenheden in het prijzenblad constateren dienen zij [Beklaagde] hierop te attenderen. In de Nota van Inlichtingen zal dan worden aangegeven hoe hiermee omgegaan moet worden.

[Beklaagde] benadrukt dat geen enkele afwijking of toevoeging ten opzichte van de door [Beklaagde] gevraagde tarifiering in de beoordeling van de Inschrijvingen zal worden betrokken. Inschrijver wordt dan ook expliciet gevraagd om iedere vorm van staffelen of korting in de te offeren tarieven te verrekenen. Het aanbieden van tarieven op afwijkende of aanvullende wijzen, dan wel het niet aanbieden van een fee als gevraagd, zal leiden tot uitsluiting van de gehele Inschrijving voor de verdere beoordeling.

Als hulpmiddel voor de berekening van de prijzen is in Annex 5 een hulpmiddel voor berekening van de prijzen toegevoegd. Alle prijzen zijn exclusief BTW.

(...)

Subgunningscriterium GC Overige dienstverlening (5 punten)

Voor overige dienstverlening wordt verzocht om een uurtarief in te dienen voor consultancy. Er wordt tevens verzocht om een tarief in te dienen voor een junior consultant. Overige dienstverlening is van toepassing voor aanvullende opdrachten die niet tot de implementatie en uw aanbieding behoren. [Beklaagde] stimuleert kennisoverdracht en het opleiden van nieuwe medewerkers en hecht er daarom belang aan dat jongeren kansen worden geboden. Deze tarieven zijn inclusief reis- en verblijfkosten. In de berekening van de punten voor dit onderdeel wordt gebruik gemaakt van een gewogen tarief, die is gebonden aan een bandbreedte waarbinnen uw aanbod moet liggen. Het maximum van het gewogen tarief is € 116,-- per uur en het minimum gewogen uurtarief bedraagt € 100,-- per uur. Afwijkende gewogen uurtarieven zijn uitgesloten.

*De gehanteerde formule: score = 5 * (uw aanbod - maximum gewogen uurtarief / (maximum gewogen uurtarief - minimum gewogen uurtarief)*

(...)

Totaal score

Het totaal aantal behaalde punten voor subgunningscriteria GA, GB en GC bij elkaar vormen het totaal aantal punten voor het gunningcriterium Prijs.

(...)

5.4. Bepaling van de Beste Prijs Kwaliteitverhouding (BPK)

Pas na de beoordeling van de gunningcriteria Kwaliteit wordt de prijs door de inkoopadviseur aan de beoordelingscommissie bekend gemaakt. De inschrijver met het hoogste aantal punten voor Kwaliteit en Prijs heeft de inschrijving met de Beste prijs-kwaliteitverhouding.

Inschrijver die voldoet aan het Programma van Eisen én die de hoogste definitieve score heeft behaald wordt aangemerkt als inschrijver die de inschrijving met de Beste prijs-kwaliteitverhouding heeft gedaan. Bij gelijk eindigen van twee (2) of meerdere inschrijvers met een gelijke totaalscore (op 2 decimalen nauwkeurig) wordt diegene gekozen met de hoogste score voor de Kwaliteit.

Indien dit niet tot een winnaar leidt, zal [Beklaagde] overgaan tot een loting tussen deze inschrijvers door een notaris.

1.3. In de Nota van inlichtingen van 21 december 2017 zijn, onder meer, de volgende vragen en antwoorden opgenomen:

1.3.1. Vraag 524796 (Bestek/beschrijvend document): 'Op pagina 41 staat de volgende formule: score = 5 * (uw aanbod - hoogste aanbod) / (hoogste aanbod - laagste aanbod).

Ons inziens missen er enkele haakjes, daarnaast volgt uit deze formule altijd een negatief getal. Voorbeeld $5*((35.000-65.000)/(65.000-35.000)) = -5$

Kunt u aangeven wat de juiste formule is?'

Antwoord: 'Score = 50 * ((uw aanbod - hoogste inschrijving) / (laagste inschrijving - hoogste inschrijving)). Een nieuwe voorbeeldberekening is separaat bijgevoegd als Annex 5.'

- 1.3.2. **Vraag 518659 (Bestek/beschrijvend document):** 'Op pagina 42 staat de volgende formule: score = 5 * (uw aanbod - maximum gewogen uurtarief / (maximum gewogen uurtarief - minimum gewogen uurtarief) Ons inziens missen er enkele haakjes. Kunt aangeven wat de juiste formule is?'

Antwoord: 'De absolute grenzen waarbinnen uw aanbod voor een totaal gewogen uurtarief ligt betreffen maximum en minimum totaal gewogen uurtarieven. Het totaal gewogen aangeboden uurtarief komt tot stand door een weging maal het uurtarief voor respectievelijk een aanbod voor een uurtarief voor een consultant en voor een junior consultant. De weging voor de consultant is 0,8 en de weging voor de junior consultant is 0,2. Het totaal van de weging maal het totaal van de aangeboden uurtarieven voor respectievelijk een consultant en een junior consultant vormt uw totaal gewogen aanbod. Het maximum totaal gewogen uurtarief bedraagt € 116 en het minimum gewogen uurtarief bedraagt € 100. De formule moet zijn: Score = 50 * ((uw totaal aangeboden gewogen uurtarief - maximum totaal gewogen uurtarief / (minimum totaal gewogen uurtarief - maximum totaal gewogen uurtarief)). Een voorbeeldberekening is te vinden in de aangepaste Annex 5 die bij de nota van inlichtingen wordt verstrekt.'

- 1.4. In het (aangepaste) Prijsberekenningsmodel (Annex 5) van 21 december 2017 is het volgende bepaald:

Prijsberekening (3 onderdelen)				
A Jaarlijkse fee (aanbod ligt tussen € 60.000 en € 95.000)				
score = 100 * ((uw aanbod - € 95.000) ² / (€95.000 - € 60.000) ²)				
Te behalen punten	100			
Aanbod:	€ 60.000			
Score (afgerond op 1 decimaal achter de komma):	100,0			
Er wordt uitgegaan van een niet lineaire scoretoerekening				
Zie ook grafiek op volgend excelblad				
B Implementatie				
Score = 50 * ((uw aanbod - hoogste inschrijving) / (laagste inschrijving - hoogste inschrijving))				
Te behalen punten	50			
Aanbod: Eénmalige implementatie:	€ 35.000			
Hoogste inschrijving	€ 65.000			
Laagste inschrijving	€ 35.000			
Score (afgerond op 1 decimaal achter de komma):	50,0			
C Overige dienstverlening				
Score = 50 * ((totaal aangeboden gewogen uurtarief - maximum totaal gewogen uurtarief / (minimum totaal gewogen uurtarief - maximum totaal gewogen uurtarief))				
Te behalen punten	50			
Aanbod:	weging	Uurtarief	Gewogen uurtarief	
Consultant	0,8	€ 100	€ 80	
junior consultant	0,2	€ 100	€ 20	
Totaal	1,0	€ 200	€ 100 (het gewogen totaal aangeboden uurtarief)	
Maximum totaal gewogen uurtarief (gegeven)	€ 116			
Minimum totaal gewogen uurtarief (gegeven)	€ 100			
Score (afgerond op 1 decimaal achter de komma):	50,0			
Totaalscore voor prijs (A+B+C)	200,0			
Maximumscore	200,0			
LEGENDA:				
	Variabelen (IN TE VULLEN DOOR AANBIEDER)			
	Score			

- 1.5. Klager heeft een inschrijving ingediend.

- 1.6. Op 15 februari 2018 heeft beklagde de volgende brief/mededeling van de gunningsbeslissing aan klager verzonden:

'Op 24 november 2017 heeft [Beklaagde] de opdracht voor de aanschaf van een e-HRM systeem aangekondigd. Op 31 januari 2018 heeft de opening van de digitale kluis plaats gevonden. Uw inschrijving is hiervoor tijdig ontvangen.

Uw offerte is eerst op uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen getoetst zonder de prijsdocumenten te openen, exclusief kerncompetenties. Vervolgens zijn de documenten aan de beoordelingscommissie ter beschikking gesteld ten behoeve van de beoordeling op kwaliteit, exclusief de onderdelen gebruiksvriendelijkheid en prijs.

De kwalitatieve beoordeling heeft op 7 februari 2018 plaats gevonden. Conform het gestelde in de tweede alinea van hoofdstuk 5 van de offerteaanvraag wordt daarna door de inkoopadviseur het prijsdocument geopend. De score wordt niet bekend gemaakt aan de beoordelingscommissie maar is bedoeld om na te gaan of de betreffende inschrijver bij maximale score voor het uitvoeren van de geplande cases de opdracht kan winnen. Indien de inkoopadviseur heeft vastgesteld dat bij maximale score voor de cases de prijs niet voldoende zal zijn om de aanbesteding te winnen, zal dit aan de betreffende inschrijver bekend worden gemaakt. De keuze wordt dan voorgelegd of deze inschrijver wel of niet de cases wil uitwerken.

De beschrijving van het gunningscriterium Prijs is in de offerteaanvraag beschreven in paragraaf 5.3.6. Als hulpmiddel voor de berekening van de prijzen heeft u bij de aanbestedingsstukken een excelmodel ontvangen (Annex5). In de 1e Nota van Inlichtingen die op 21 december is gepubliceerd zijn enkele vragen en antwoorden opgenomen met betrekking tot het prijscriterium. Daarbij is ook een update van Annex5 verstrekt. In het prijsdocument (bijlage 2C [*bedoeld zal zijn 4C, Commissie*]) moesten diverse gegevens worden opgenomen, waaronder voor subgunningscriterium GC 'Overige dienstverlening'. Hiervoor is verzocht een uurtarief in te dienen voor consultancy. Tevens is er verzocht om een tarief in te dienen voor een junior consultant. In de beschrijving van het subgunningscriterium is aangegeven dat [Beklaagde] kennisoverdracht en het opleiden van nieuwe medewerkers stimuleert en er daarom belang aan hecht dat jongeren kansen worden geboden. In de berekening van de punten voor dit onderdeel wordt gebruik gemaakt van een gewogen tarief, die is gebonden aan een bandbreedte waarbinnen uw aanbod moet liggen. Het maximum van het totaal gewogen tarief is € 116,- per uur en het minimum totaal gewogen uurtarief bedraagt € 100,- per uur. Afwijkende gewogen uurtarieven zijn uitgesloten.

In uw prijsdocument heeft u voor het uurtarief consultant een bedrag van € 116,- opgenomen, voor het uurtarief van de junior consultant heeft u ingeschreven met 'n.v.t.'. Het totaal gewogen aangeboden uurtarief komt tot stand door een weging maal het uurtarief voor respectievelijk een aanbod voor een uurtarief voor een consultant en voor een junior consultant. De weging voor de consultant is 0,8 en de weging voor de junior consultant is 0,2. Het totaal van de weging maal het totaal van de aangeboden uurtarieven voor respectievelijk een consultant en een junior consultant vormt uw totaal gewogen aanbod.

Aangezien de prijsformule een gewogen formule betreft van beide prijscomponenten, komt er door uw inschrijving 'n.v.t.' 'geen totaal gewogen uurtarief tot stand.

Indien u een junior consultant had aangeboden voor een tarief van € 0,- , was uw inschrijving op een totaal gewogen uurtarief van € 92,80 uitgekomen. Dit is lager dan het toegestane minimum gewogen uurtarief van € 100,- per uur. Indien u bij het uurtarief junior consultant een uurtarief van € 116,- had opgenomen, was uw totaal gewogen uurtarief € 116,- geworden en had u een score van 0 gehad voor dit subgunningscriterium.

In de tweede en derde alinea van paragraaf 5.3.6 Gunningcriterium Prijs is de volgende tekst opgenomen:

Om strategisch inschrijven zoveel mogelijk te verhinderen gelden de volgende voorschriften, onverlet het feit dat [Beklaagde] zich het recht voor behoudt abnormaal lage Inschrijvingen terzijde te leggen, conform de per 1 juli 2016 gewij-

zigde Aanbestedingswet 2012. Inschrijvers mogen de prijs uitsluitend aanbieden conform het prijzenblad in bijlage 4c. Deze mag niet worden gewijzigd.

[Beklaagde] benadrukt dat geen enkele afwijking of toevoeging ten opzichte van de door [Beklaagde] gevraagde tarifiering in de beoordeling van de Inschrijvingen zal worden betrokken. Inschrijver wordt dan ook expliciet gevraagd om iedere vorm van staffelen of korting in de te offeren tarieven te verrekenen.

Het aanbieden van tarieven op afwijkende of aanvullende wijzen, dan wel het niet aanbieden van een fee als gevraagd, zal leiden tot uitsluiting van de gehele Inschrijving voor de verdere beoordeling.

Bovenstaande betekent dat wij uw inschrijving niet verder kunnen beoordelen en dat uw offerte wordt uitgesloten van verdere beoordeling.

(...)'

1.7. Op 16 februari 2018 heeft klager de volgende brief aan beklagde verzonden:

'Hierbij dien ik namens [Klager] (...) een klacht in wegens een onrechtmatigheid in uw aanbestedingsprocedure (...). [Klager] is van mening dat zij op onterechte gronden is uitgesloten van deelname. Ik licht dit toe.

In uw aanbestedingsprocedure vraagt u om zowel het opgeven van een uurtarief voor een 'consultant' als het uurtarief voor een 'junior-consultant'. In haar inschrijving heeft [Klager] aangegeven dat het uurtarief voor consultancy 116 euro betreft. Op de vraag wat het uurtarief van 'junior consultants' is heeft [Klager] ingevuld: "n.v.t.". In uw brief, d.d. 15 februari 2018, stelt [Beklaagde] dat aangezien [Klager] in haar inschrijving geen separaat tarief voor een 'junior consultant' heeft opgegeven, geen gewogen tarief tot stand zou zijn gekomen. Hierdoor stelt [Beklaagde] dat er sprake zou zijn van het 'aanbieden van tarieven op afwijkende of aanvullende wijze', als gevolg waarvan [Klager] is uitgesloten van verdere deelname.

De reden waarom [Klager] ten aanzien van het uurtarief voor junior consultants "n.v.t." heeft ingevuld is gelegen in het feit dat [Klager] in haar bedrijfsvoering geen onderscheid hanteert tussen 'junior consultants' en 'consultants'. [Klager] hanteert simpelweg één enkel tarief voor consultancy. Dit is [Beklaagde] ook bekend; als sinds jaar en dag wordt door [Klager] bij [Beklaagde] één enkel tarief in rekening gebracht voor consultancy, ongeacht de senioriteit van de consultant. Uiteraard betekent dit niet dat [Klager] geen nieuwe medewerkers opleidt en jonge, nieuwe medewerkers geen kansen biedt; [Klager] maakt enkel geen onderscheid tussen 'consultants' en 'junior consultants' als door u in het prijzenblad gevraagd. [Klager] heeft door het invullen van "n.v.t." dan ook enkel bedoeld dat zij geen verschillende tarieven hanteert voor 'consultants' en 'junior consultants'. Het onderscheid ontgaat [Klager] bovendien volledig, nu 'junior consultants' uiteraard ook 'consultants' zijn.

Het gewogen uurtarief voor consultancy is dan ook simpelweg het uurtarief dat [Klager] heeft opgegeven voor 'consultants', te weten € 116,-. Dit bedrag geldt dus ook ten aanzien van consultants die [Beklaagde] als 'junior consultants' zou aanmerken. Het gewogen uurtarief, waarvan u stelt dat dit niet tot stand zou zijn gekomen, betreft als gevolg hiervan ook simpelweg € 116,-. Er is dus wel degelijk een gewogen uurtarief vast te stellen, als gevolg waarvan geen enkele wijziging in de tarifiering optreedt en eenvoudig is vast te stellen dat [Klager] t.a.v. het betreffende subgunningscriterium 0 punten had behoren te krijgen in plaats van te worden uitgesloten van deelname. Deze berekening kan eenvoudig worden gemaakt met de door [Klager] gegeven informatie zonder dat de formule in het subgunningscriterium "GC Overige dienstverlening" behoeft te worden aangepast, waardoor van een wijziging geen enkele sprake is.

[Klager] is van mening dat in haar inschrijving overduidelijk naar voren komt dat zij consultancy aanbiedt voor dit bedrag en er bovendien bij alle partijen geen enkele twijfel zou kunnen ontstaan over de vraag wat dit gewogen uurtarief zou zijn, ook omdat deze werkwijze van [Klager] [Beklaagde] bekend is. Als [Beklaagde] echter wenst dat wordt verduidelijkt dat voor 'junior consultants' – die [Klager] dus niet in die hoedanigheid kent – hetzelfde uurtarief van € 116,- geldt als voor 'consultants', dan kan [Klager] dit eenvoudig verduidelijken. Uit vaste rechtspraak van het Hof van Justitie EU (SAG-arrest) blijkt dat dit in dit geval is toegestaan. Het herstellen van een inschrijving is immer toegestaan indien het een eenvoudige precisering betreft om kennelijke materiële fouten te herstellen. Dit mag uiteraard niet zo ver gaan dat feitelijk een nieuwe inschrijving wordt ingediend of het gelijkheidsbeginsel wordt geschonden. Hier is geen sprake van.

Voor [Klager] is overduidelijk dat zij hier een beroep op kan doen, omdat zij enkel hoeft te verduidelijken dat het tarief voor 'consultants' ook voor 'junior consultants' geldt. Het betreft dus enkel een verduidelijking dat voor 'junior consultants' geen andere tarieven worden gehanteerd, en geen zogeheten 'nieuwe inschrijving'. Door geen onderscheid te hanteren is vanaf inschrijving helder geweest dat [Klager] voor alle consultants een uurtarief van € 116,- hanteert. Er is bovendien geen enkele sprake van enig voordeel dat [Klager] zou verkrijgen doordat zij – met de kennis van nu – haar inschrijving zou verduidelijken; zoals u zelf in uw brief al aangeeft betekent dit dat [Klager] 0 punten krijgt op dit specifieke onderdeel.

[Klager] hecht er hierbij waarde aan te benadrukken dat er van enige kwade wil geen enkele sprake was; voor alle partijen moet duidelijk zijn dat hier geen sprake is van een wijziging van een inschrijving, maar enkel van een verduidelijking wat wordt bedoeld met "n.v.t.". Er is geen sprake van een strategische inschrijving.

Middels deze klacht vragen wij [Beklaagde] om de beslissing te heroverwegen. Vanwege het bovenstaande menen wij dat het voor alle partijen voldoende duidelijk had moeten zijn dat [Klager] in haar inschrijving voor zowel 'consultants' als 'junior consultants' een uurtarief van € 116,- hanteert en het 'gewogen uurtarief' dan ook simpelweg € 116,- blijft. De gehanteerde formule van het subgunningscriterium kan daarmee ongewijzigd van kracht blijven en een objectieve vergelijking tussen alle inschrijvers kan worden gemaakt. Indien u van mening bent dat dit niet voldoende duidelijk uit de inschrijving van [Klager] naar voren komt, dan vragen wij u of wij deze kennelijke materiele fout met een beroep op het SAG-arrest mogen verduidelijken.

(...)'

- 1.8. Op 21 februari 2018 heeft beklagde de volgende brief aan klager gezonden:

In uw brief vraagt U ons om onze beslissing te heroverwegen en geeft u uitleg hoe u tot uw prijsopgave bent gekomen. Op grond daarvan meent u het volgende: "dat het voor alle partijen voldoende duidelijk had moeten zijn dat [Klager] in haar inschrijving voor zowel 'consultants' als 'junior consultants' een uurtarief van € 116,- hanteert en het 'gewogen uurtarief' dan ook simpelweg € 116,- blijft. De gehanteerde formule van het subgunningscriterium kan daarmee ongewijzigd van kracht blijven en een objectieve vergelijking tussen alle inschrijvers kan worden gemaakt. Indien u van mening bent dat dit niet voldoende duidelijk uit de inschrijving van [Klager] naar voren komt, dan vragen wij u of wij deze kennelijke materiële fout met een beroep op het SAG-arrest mogen verduidelijken."

Het standpunt van [Beklaagde] is verwoord en toegelicht in de brief van 15 februari 2018, met kenmerk [...]. Na bestudering van het aanbestedingsdossier en uw klacht delen wij u mee dat wij het niet eens zijn met uw uitleg en conclusie. In de offerteaanvraag in paragraaf 5.3.6 is benadrukt dat geen enkele afwijking of toevoeging ten opzichte van de door [Beklaagde] gevraagde tarifiering in de beoordeling van de inschrijvingen zal worden betrokken. Het aanbieden van tarieven op afwijkende of aanvullende wijze zal leiden tot uitsluiting van de gehele inschrijving voor de verdere beoordeling.

Uw klacht wordt afgewezen.'

2. Beschrijving klacht

Beklaagde heeft de inschrijving van klager ten onrechte als ongeldig terzijde gelegd dan wel klager ten onrechte geen mogelijkheid geboden de fout te herstellen betreffende het uurtarief voor een junior consultant.

3. Onderbouwing klacht

- 3.1. Klager merkt ten eerste op dat zij in haar bedrijfsvoering geen onderscheid maakt tussen 'consultant' en 'junior consultant'. Klager heeft daarom in het Prijsberekeningsmodel bij het uurtarief van 'junior consultants' 'n.v.t.' ingevuld, omdat zij ervan is uitgegaan dat het tarief voor consultancy al aangeeft dat er een vast bedrag is voor alle consultants van € 116,-. Met het invullen van 'n.v.t.' is volgens klager enkel bedoeld dat zij geen verschillende tarieven hanteert voor 'consultants' en 'junior consultants' omdat zij, zoals aangegeven, dit onderscheid niet maakt in haar bedrijfsvoering.
- 3.2. Beklaagde stelt dat, nu klager in haar inschrijving geen separaat tarief voor een 'junior consultant' heeft opgegeven, geen gewogen tarief tot stand zou zijn gekomen. Hierdoor stelt beklagde dat er sprake zou zijn van het 'aanbieden van tarieven op afwijkende of aanvullende wijze', als gevolg waarvan klager is uitgesloten van verdere deelname. Klager heeft tegen die beslissing van beklagde een klacht ingediend omdat het naar haar mening voldoende duidelijk is dat voor alle consultancy-diensten van klager een uurtarief van € 116,- geldt, dus ook voor de inzet van junior consultants. Beklaagde heeft de klacht van klager ongegrond verklaard.
- 3.3. Klager merkt daarbij op dat het beklagde bekend is dat zij maar één enkel tarief voor consultancy hanteert omdat klager al sinds jaar en dag beklagde één enkel tarief in rekening brengt voor consultancy, ongeacht de senioriteit van de consultant.
- 3.4. Verder is klager van mening dat het gewogen tarief voor de verhouding consultant/junior consultant simpelweg het bedrag van één prijscomponent is, en als niet beide zijn ingevuld, derhalve gewoon € 116,- is.
- 3.5. Het onderscheid ontgaat klager bovendien, nu 'junior consultants' immers ook 'consultants' zijn, waarvoor klager het uurtarief al had opgegeven. Volgens klager heeft de bepaling waar beklagde zich op beroept duidelijk als doel om strategische inschrijvingen tegen te gaan; maar daarvan is bij de inschrijving van klager geen enkele sprake.
- 3.6. Dat klager bij junior consultants 'n.v.t.' heeft ingevuld, verandert volgens klager bovendien materieel niets aan haar inschrijving: klager krijgt hierdoor 0 punten

op het specifieke onderdeel en profiteert dus in het geheel niet als zij wel 116 had ingevuld bij junior consultant.

- 3.7. Er verandert volgens klager bovendien niets aan de formule ten opzichte van de scoreberekening die is opgenomen in de aanbestedingsdocumenten.
- 3.8. Tenslotte is er naar de mening van klager geen enkele sprake van een kwade intentie of het op enige wijze bevoordelen van klager door 'n.v.t.' op te vatten in die zin dat zij geen separaat tarief hanteert en dus ook hier € 116,- gelezen moet worden. Volgens klager zijn andere lezingen simpelweg niet mogelijk.

4. Reactie beklagde

- 4.1. Beklaagde stelt voorop dat de klacht betrekking heeft op het gunningscriterium Prijs, specifiek het subgunningscriterium 'GC dienstverlening'. In de Offerteaanvraag Aanschaf e-HRM systeem is in paragraaf 5.3.6 het gunningcriterium Prijs nader toegelicht (zie 1.2 hiervoor):

*'Om strategisch inschrijven zoveel mogelijk te verhinderen gelden de volgende voorschriften, onverlet het feit dat [Beklaagde] zich het recht voor behoudt abnormaal lage Inschrijvingen terzijde te leggen, conform de per 1 juli 2016 gewijzigde Aanbestedingswet 2012. Inschrijvers mogen de prijs uitsluitend aanbieden conform het prijzenblad in bijlage 4c. Deze mag niet worden gewijzigd. **Indien Inschrijvers onvolkomenheden in het prijzenblad constateren dienen zij [Beklaagde] hierop te attenderen. In de Nota van Inlichtingen zal dan worden aangegeven hoe hiermee omgegaan moet worden.***

[Beklaagde] benadrukt dat geen enkele afwijking of toevoeging ten opzichte van de door [Beklaagde] gevraagde tarifiering in de beoordeling van de Inschrijvingen zal worden betrokken. Inschrijver wordt dan ook expliciet gevraagd om iedere vorm van staffelen of korting in de te offereeren tarieven te verrekenen. Het aanbieden van tarieven op afwijkende of aanvullende wijzen, dan wel het niet aanbieden van een fee als gevraagd, zal leiden tot uitsluiting van de gehele Inschrijving voor de verdere beoordeling.

***Als hulpmiddel voor de berekening van de prijzen is in Annex 5 een hulpmiddel voor berekening van de prijzen toegevoegd. Alle prijzen zijn exclusief BTW.'** [cursivering en vet gedrukt door beklagde, Commissie]*

- 4.2. Vervolgens wijst beklagde op de tekst die in paragraaf 5.3.6 van de Offerteaanvraag bij het subgunningscriterium GC Overige dienstverlening is opgenomen (zie 1.2 hiervoor):

*Voor overige dienstverlening wordt verzocht om een uurtarief in te dienen voor consultancy. **Er wordt tevens verzocht om een tarief in te dienen voor een junior consultant.** Overige dienstverlening is van toepassing voor aanvullende opdrachten die niet tot de implementatie en uw aanbieding behoren. [Beklaagde] stimuleert kennisoverdracht en het opleiden van nieuwe medewerkers en hecht er daarom belang aan dat jongeren kansen worden geboden. Deze tarieven zijn inclusief reis- en verblijfkosten. In de berekening van de punten voor dit onderdeel wordt gebruik gemaakt van een gewogen tarief, die is gebonden aan een bandbreedte waarbinnen uw aanbod moet liggen. Het maximum van het gewogen tarief is € 116,-- per uur en het minimum gewogen uurtarief bedraagt € 100,-- per uur. **Afwijkende gewogen uurtarieven zijn uitgesloten.***

*De gehanteerde formule: score = 5 * (uw aanbod - maximum gewogen uurtarief / (maximum gewogen uurtarief - minimum gewogen uurtarief)).' [cursivering en vet gedrukt beklagde, Commissie]*

- 4.3. In de Nota van inlichtingen is de formule voor de prijsberekening voor 'Overige dienstverlening' (tarieven consultant) aangepast en is de aangepaste Annex 5 bijgevoegd. In de formule bleken één of meerdere haakjes te missen. Tevens is in deze Nota van Inlichtingen nogmaals toegelicht hoe met de formule wordt omgegaan (zie 1.3.2 hiervoor):

*'De absolute grenzen waarbinnen uw aanbod voor een totaal gewogen uurtarief ligt betreffen maximum en minimum totaal gewogen uurtarieven. **Het totaal gewogen aangeboden uurtarief komt tot stand door een weging maal het uurtarief voor respectievelijk een aanbod voor een uurtarief voor een consultant en voor een junior consultant. De weging voor de consultant is 0,8 en de weging voor de junior consultant is 0,2. Het totaal van de weging maal het totaal van de aangeboden uurtarieven voor respectievelijk een consultant en een junior consultant vormt uw totaal gewogen aanbod. Het maximum totaal gewogen uurtarief bedraagt € 116 en het minimum gewogen uurtarief bedraagt € 100. De formule moet zijn: Score = 50 * ((uw totaal aangeboden gewogen uurtarief - maximum totaal gewogen uurtarief / (minimum totaal gewogen uurtarief - maximum totaal gewogen uurtarief)). Een voorbeeldberekening is te vinden in de aangepaste Annex 5 die bij de nota van inlichtingen wordt verstrekt.'***

- 4.4. Klager heeft bij de indiening van de prijzen voor het onderdeel subgunningscriterium 'GC Overige dienstverlening' bij het uurtarief consultant € 116,- en bij het uurtarief junior consultant 'n.v.t.' opgenomen. Door 'n.v.t.' in het berekeningsformat op te nemen kan volgens beklagde niet tot een gewogen score worden gekomen.
- 4.5. Klager heeft geen vragen gesteld ten behoeve van de Nota van inlichtingen over de mogelijkheid om op een afwijkende wijze in te mogen schrijven. In de prijsberekeningsformule Annex 5 is de wegingsformule aangegeven voor zowel de consultant (0,8) en de junior consultant (0,2). Met behulp van het Excelbestand kan de inschrijver zelf nagaan wat het effect is van het invullen van beide uurtarieven en hiermee 'variëren' om tot een goede aanbieding van een gewogen uurtarief te komen. Door bij de junior consultant 'n.v.t.' in te vullen, is naar mening van beklagde duidelijk geworden dat hierdoor geen gewogen prijs tot stand kon komen.
- 4.6. Het feit dat klager geen tarief voor een junior consultant indient, wordt nu alleen verwoord doordat klager 'n.v.t.' heeft opgenomen in het formulier. Daardoor komt voor beoordeling van dit prijsonderdeel geen prijs tot stand. In de brief van 15 februari 2018 is dit aan klager vermeld. In die brief heeft beklagde tevens aangegeven dat klager een mogelijkheid had om een tarief van € 0 op te nemen. Daarbij zou men onder het minimale gewogen uurtarief van € 100 komen. Had men € 116 opgenomen, dan had klager hiervoor 0 punten gescoord. Nu klager hier alleen 'n.v.t.' heeft vermeld, is het voor beklagde niet mogelijk om tot een gewogen uurtarief te komen zoals in de Offerteaanvraag en in de Nota van inlichtingen is verwoord.
- 4.7. Op grond van de hierboven weergegeven aangehaalde teksten en uitleg (zie 4.1 tot en met 4.3 hiervoor) heeft beklagde besloten om klager mee te delen dat haar inschrijving voor verdere beoordeling wordt uitgesloten.

- 4.8. Klager heeft na de uitsluiting van verdere beoordeling in haar klacht aangegeven dat zij in haar bedrijfsvoering geen onderscheid maakt tussen 'consultants' en 'junior consultants' en dat bij het tarief voor junior consultants geen tarief is opgenomen, omdat zij ervan uit gaat dat door het door hen opgenomen bedrag van € 116,- bij 'consultants' er een vaste rate is voor alle consultants. Volgens klager is het voldoende duidelijk dat het een uurtarief van € 116,- voor alle accountancy betreft, dus ook junior consultants.
- 4.9. Beklaagde is van mening dat zij in de Offerteaanvraag en de Nota van inlichtingen alsmede met het beschikbaar stellen van een Excel-bestand (Annex 5) voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het om twee tarieven ging waaruit een gewogen score tot stand moet komen. Naar haar zal iedere redelijk geïnformeerde en normaal zorgvuldige inschrijver dit zo op grond van de Offerteaanvraag en de Nota van inlichtingen hebben begrepen.
- 4.10. Vervolgens geeft klager in haar klacht aan dat "zij simpelweg één enkel tarief voor consultancy hanteert. Dit is [Beklaagde] ook bekend; al sinds jaar en dag wordt door [Klager] bij [Beklaagde] één enkel tarief in rekening gebracht voor consultancy, ongeacht de senioriteit van de consultant". Beklaagde heeft in de Offerteaanvraag in paragraaf 5.3.6, onder kopje Subgunningscriterium 'GC Overige dienstverlening' de volgende tekst opgenomen:
- "Er wordt tevens verzocht om een tarief in te dienen voor een junior consultant. Overige dienstverlening is van toepassing voor aanvullende opdrachten die niet tot de implementatie en uw aanbieding behoren. [Beklaagde] stimuleert kennisoverdracht en het opleiden van nieuwe medewerkers en hecht er daarom belang aan dat jongeren kansen worden geboden."
- 4.11. Dit is tevens in de Nota van inlichtingen incl. de aangepaste Annex 5 verwoord en toegelicht. Naar mening van beklagde wordt hiermee expliciet gevraagd naar een tarief voor 'junior consultants'. Indien klager voornemens was dit niet zo aan te bieden, had zij hierover een vraag ten behoeve van de Nota van inlichtingen kunnen stellen maar dit is niet gebeurd. Bij de opmerking van klager dat zij sinds jaar en dag bij beklagde één enkel tarief in rekening hebben gebracht voor consultancy, ongeacht de senioriteit van de consultant, wordt voorbij gegaan aan het feit dat hier een nieuwe opdracht in de markt is gezet.
- 4.12. Ook geeft klager aan dat zij bij het uurtarief van 'junior consultants' 'n.v.t.' heeft opgenomen, ervan uitgaande dat het tarief voor consultancy al aangeeft dat er een vaste rate is voor alle consultants van € 116,-. Door 'n.v.t.' op te nemen in de formule komt er echter geen gewogen score tot stand. Tevens is hierover geen vraag gesteld in de Nota van inlichtingen. Beklaagde heeft daarom besloten om de offerte uit te sluiten van verdere beoordeling. Beklaagde handhaaft dit besluit.
- 4.13. Beklaagde is van mening dat door het uitsluiten van de deelname van klager wegens een niet conforme prijsaanbieding transparant is gehandeld overeenkomstig hetgeen in de Offerteaanvraag is vermeld.

5. Beoordeling

- 5.1. De Commissie stelt vast dat beklagde op 24 november 2017 een Europese openbare procedure heeft aangekondigd voor diensten voor de aanschaf, implementatie en het onderhoud van een E-HRM systeem. Op deze aanbestedingsprocedure zijn onder andere de volgende bepalingen van toepassing: Deel 1 en 2

van de ten tijde van de aankondiging van de overheidsopdracht geldende Aw 2012 en de Gids Proportionaliteit.

- 5.2. Bij de beoordeling van een klacht moet worden vooropgesteld dat een aanbestedende dienst op grond van artikel 1.9, eerste lid, Aw 2012 transparant dient te handelen.
- 5.3. De te beantwoorden vraag is of beklagde aan haar hiervoor bedoelde verplichting heeft voldaan, in die zin dat zij het subgunningscriterium GC dienstverlening dat onderdeel is van het subgunningscriterium Prijs in de aanbestedingsstukken zodanig heeft geformuleerd dat alle redelijk geïnformeerde en normaal zorgvuldige inschrijvers dit gunningscriterium en de wijze waarop daarop kon worden ingeschreven op dezelfde wijze zullen uitleggen. In het geval dat deze vraag bevestigend kan worden beantwoord, komt vervolgens de vraag aan de orde welke uitleg aan de omschrijving van dit gunningscriterium moet worden gegeven, meer in het bijzonder de vraag of het gunningscriterium de ruimte bood om in te schrijven op de wijze waarop klager dat heeft gedaan. Bij de beantwoording van deze onderling met elkaar verband houdende vragen geldt als uitgangspunt dat voor de uitleg van de aanbestedingsdocumenten de bewoordingen van de bepalingen, gelezen in het licht van de gehele tekst van die stukken, in beginsel van doorslaggevend betekenis zijn. Daarbij komt het aan op de betekenis die naar objectieve maatstaven volgt uit de bewoordingen waarin de stukken zijn gesteld.
- 5.4. In de Offerteaanvraag is in paragraaf 5.3.6 met betrekking tot het subgunningscriterium GC Overige dienstverlening, onderdeel van het gunningscriterium prijs, onder meer, bepaald (zie 1.2 hiervoor, onderstrepingen door Commissie):

'Voor overige dienstverlening wordt verzocht om een uurtarief in te dienen voor consultancy. Er wordt tevens verzocht om een tarief in te dienen voor een junior consultant. (...) [Beklaagde] stimuleert kennisoverdracht en het opleiden van nieuwe medewerkers en hecht er daarom belang aan dat jongeren kansen worden geboden. (...) In de berekening van de punten voor dit onderdeel wordt gebruik gemaakt van een gewogen tarief, die is gebonden aan een bandbreedte waarbinnen uw aanbod moet liggen. (...)'

- 5.5. Voorts is in paragraaf 5.3.6 van de Offerteaanvraag met betrekking tot het gunningscriterium prijs, onder meer, bepaald (zie 1.2 hiervoor, onderstrepingen door Commissie):

'Om strategisch inschrijven zoveel mogelijk te verhinderen gelden de volgende voorschriften, onverlet het feit dat [Beklaagde] zich het recht voor behoudt abnormaal lage Inschrijvingen terzijde te leggen, conform de per 1 juli 2016 gewijzigde Aanbestedingswet 2012. Inschrijvers mogen de prijs uitsluitend aanbieden conform het prijzenblad in bijlage 4c. Deze mag niet worden gewijzigd. Indien Inschrijvers onvolkomenheden in het prijzenblad constateren dienen zij [Beklaagde] hierop te attenderen. In de Nota van Inlichtingen zal dan worden aangegeven hoe hiermee omgegaan moet worden.

[Beklaagde] benadrukt dat geen enkele afwijking of toevoeging ten opzichte van de door [Beklaagde] gevraagde tarifiering in de beoordeling van de Inschrijvingen zal worden betrokken. Inschrijver wordt dan ook expliciet gevraagd om iedere vorm van staffelen of korting in de te offeren tarieven te verrekenen. Het aanbieden van tarieven op afwijkende of aanvullende wijzen, dan wel het niet aanbieden van een fee als gevraagd, zal leiden tot uitsluiting van de gehele Inschrijving voor de verdere beoordeling.

Als hulpmiddel voor de berekening van de prijzen is in Annex 5 een hulpmiddel voor berekening van de prijzen toegevoegd. (...)

- 5.6. In het antwoord op vraag 518659 in de Nota van inlichtingen heeft beklagde met betrekking tot het subgunningscriterium GC Overige dienstverlening, onderdeel van het gunningscriterium prijs, bepaald (zie 1.3.2 hiervoor, onderstrepingen door Commissie):

'De absolute grenzen waarbinnen uw aanbod voor een totaal gewogen uurtarief ligt betreffen maximum en minimum totaal gewogen uurtarieven. Het totaal gewogen aangeboden uurtarief komt tot stand door een weging maal het uurtarief voor respectievelijk een aanbod voor een uurtarief voor een consultant en voor een junior consultant. De weging voor de consultant is 0,8 en de weging voor de junior consultant is 0,2. Het totaal van de weging maal het totaal van de aangeboden uurtarieven voor respectievelijk een consultant en een junior consultant vormt uw totaal gewogen aanbod. Het maximum totaal gewogen uurtarief bedraagt € 116 en het minimum gewogen uurtarief bedraagt € 100. De formule moet zijn: $Score = 50 * ((uw\ totaal\ aangeboden\ gewogen\ uurtarief - maximum\ totaal\ gewogen\ uurtarief) / (minimum\ totaal\ gewogen\ uurtarief - maximum\ totaal\ gewogen\ uurtarief))$. Een voorbeeldberekening is te vinden in de aangepaste Annex 5 die bij de nota van inlichtingen wordt verstrekt.'

- 5.7. In het (aangepaste) Prijsberekenningsmodel (Annex 5) van 21 december 2017 is een geel gemarkeerd veld opgenomen voor een uurtarief van een consultant en een geel gemarkeerd veld voor een uurtarief van een junior consultant. In de legenda voor de geel gemarkeerde velden is bepaald:

'Variabelen (IN TE VULLEN DOOR AANBIEDER)'

- 5.8. Naar het oordeel van de Commissie zullen alle redelijk geïnformeerde en normaal zorgvuldige inschrijvers de Offerteaanvraag, het antwoord op vraag 518659 in de Nota van inlichtingen en Annex 5 in die zin uitleggen dat in de inschrijving een uurtarief voor een junior consultant moest worden opgenomen.
- 5.9. Nu klager heeft nagelaten een uurtarief voor een junior consultant in haar inschrijving op te nemen, heeft zij niet gedaan wat er expliciet gevraagd werd en is sprake van een gebrek in haar inschrijving.
- 5.10. Daarmee komt de Commissie toe aan de vraag of dit gebrek zich leent voor herstel.
- 5.11. Alvorens tot een beoordeling van deze vraag over te gaan, overweegt de Commissie het volgende over het toe te passen toetsingskader.

- 5.11.1. Artikel 2.55 Aw 2012 bepaalt:

'Een aanbestedende dienst kan een ondernemer vragen om zijn inschrijving of verzoek om deelneming nader toe te lichten of aan te vullen, met inachtneming van de artikelen 2.84, 2.85 en 2.102.

- 5.11.2. Bij de beantwoording van de vraag of het gebrek in de inschrijving van klager – namelijk: dat geen uurtarief is ingediend voor een junior consultant – zich voor herstel leent, sluit de Commissie aan bij het toetsingskader in haar eerdere Advies 257 (overwegingen 5.3.3 en 5.3.4), Advies 427 (overwegingen 5.3.7 en 5.3.8) en recent Advies 437, overwegingen 5.11.6 en 5.11.7).

- 5.11.3. De wetgever heeft in artikel 2.55 Aw 2012 een bevoegdheid voor de aanbestedende dienst gecreëerd die inhoudt dat een aanbestedende dienst een ondernemer kan vragen om zijn inschrijving of verzoek om deelneming nader toe te lichten of aan te vullen, met inachtneming van de artikelen 2.84, 2.85 en 2.102 Aw 2012 (vgl. artikel 2.33.1 ARW 2016). Voor de beantwoording van de vraag hoe die bevoegdheid in het onderhavige geval kan en moet worden uitgeoefend, dienen artikel 2.55 Aw 2012 en artikel 2.33.1 ARW 2016 te worden geïnterpreteerd in het licht van Richtlijn 2014/24/EU en de uitleg die het HvJ EU aan de voorgaande richtlijn 2004/18/EG (en in navolging daarvan ook het Hof Den Bosch 24 februari 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:618, r.o. 3.7) heeft gegeven.
- 5.11.4. De hiervoor bedoelde jurisprudentie komt er – kort gezegd – op neer dat wanneer een inschrijver zijn inschrijving heeft ingediend, hij deze inschrijving in beginsel niet meer mag aanpassen op initiatief van de aanbestedende dienst of van de inschrijver zelf. De verplichting van een aanbestedende dienst om inschrijvers op gelijke en niet-discriminerende wijze te behandelen (zie ook artikel 1.8 Aw 2012) en de hieruit voortvloeiende transparantieplichting (zie artikel 1.9, eerste lid, Aw 2012) verzetten zich daartegen. Deze verplichtingen staan er echter niet aan in de weg dat, in uitzonderlijke gevallen, de inschrijvingen gericht kunnen worden verbeterd of aangevuld, met name omdat deze klaarblijkelijk een eenvoudige precisering behoeven, of om kennelijke materiële fouten recht te zetten, mits deze wijziging er niet toe leidt dat in werkelijkheid een nieuwe inschrijving wordt voorgesteld (HvJ EU 29 maart 2012, zaak C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191 (SAG), r.o. 40). Het maken van een dergelijke uitzondering is echter uitgesloten ingeval van ontbrekende informatie die op straffe van uitsluiting moet worden verstrekt (HvJ EU 10 oktober 2013, zaak C-336/12, ECLI:EU:C:2013:647 (Manova), r.o. 40 en meer recent HvJ EU 28 februari 2018, zaken C-523 en 536/16, ECLI:EU:C:2018:122, r.o. 49 en 51).
- 5.11.5. Nu in paragraaf 3.3.6 van de Offerteaanvraag is bepaald dat 'het niet aanbieden van een fee als gevraagd, zal leiden tot uitsluiting van de gehele Inschrijving voor de verdere beoordeling' (zie 1.2 hiervoor) is er naar het oordeel van de Commissie geen sprake van een gebrek dat zich leent voor herstel.
- 5.12. Daarmee acht de Commissie de klacht ongegrond.
- 5.13. Ten overvloede merkt de Commissie op dat klager haar fout eenvoudig had kunnen voorkomen door in plaats van de niet duidelijke mededeling "n.v.t." het bedrag van € 116 in te vullen bij het gevraagde tarief voor de junior consultant, zoals klager stelt dat zij beoogde. Overigens had het gebrek zich naar het oordeel van de Commissie ook niet voor herstel geleend als niet in de Offerteaanvraag was bepaald dat het niet opnemen van een uurtarief uitsluiting tot gevolg had. De inschrijving van klager was immers op een essentieel punt (een uurtarief) onduidelijk en voor meerdere uitleg vatbaar. Het achteraf verduidelijken welk uurtarief klager heeft bedoeld, betekent automatisch dat een nieuwe inschrijving wordt voorgesteld, hetgeen in strijd is met de in 5.11.4 hiervoor genoemde jurisprudentie van het Hof van Justitie EU.

6. Advies

De Commissie acht de klacht **ongegrond**.

Den Haag, 9 maart 2018

W.g.:

Prof.mr. C.E.C. Jansen
Voorzitter

Mr. A.C.M Fischer-Braams
Vice-voorzitter

Mr. drs. T.H. Chen
Commissielid